

Tänkvärt om höghusbranden i London i juni 2017

Huset, som ligger i stadsdelen Kensington, är ca 70 m högt och omfattar 24 våningsplan. Branden i höghuset Grenfell Tower den 14 juni 2017 började i ett kylskåp och eskalerade till en lägenhetsbrand som sedan snabbt spred sig till fasaden och vidare in i övriga lägenheter. Den utvändiga beklädnaden var den drivande faktorn. 71 personer innebrändes och 223 personer överlevde katastrofen i London.

En officiell utredning har i dagarna släppts. I denna konstateras att den utvändiga beklädnaden - en aluminiumkompositpanel - bidrog till att branden fick ett snabbt förlopp. Utredningen visar också brister i byggprocessen.

Den utvändiga beklädnaden bidrog till den snabba brandspridningen.

Panelbeklädningen består av aluminiumplåt och polyeten. Polyeten är ett plastmaterial som smälter vid onormalt hög temperatur. Ytterväggskonstruktionen är betong med utvändigt värmeisolering av PIR - ett högeffektivt isolermaterial. Utanpå isoleringen är aluminiumpanelen monterad, med en ventilerande luftspalt bakom.

Det lär finnas hundratals byggnader med liknande ytterväggskonstruktion med nämnda utvändiga beklädning. Det finns motsvarande fasadskivor även i Sverige.

Tillverkaren av fasadpanelen i Grenfell Tower avråder från användning av sin produkt i byggnader över 10 våningar. Denna rekommendation ignorerades av byggtreprenören. Huset var projekterat med en annan typ av utvändigt beklädning, baserad på förzinkad stålplåt. Trots alla kontrollsystem som finns i byggprocessen kunde entreprenören byta ut det ursprungligen tänkbara fasadmaterialet mot ett annat som var billigare och som inte är avsett för byggnader över 10 våningsplan!

Att brandförloppet tog sådan fart har naturligtvis även andra orsaker. Fönstren av plast stod inte pall för brandpåverkan och lägenhetsdörrarna klarade bara 15 minuters brandpåverkan. Dessa dörrar borde ha klarat 30 minuter. Byggnaden förvandlades snabbt till en stor skorsten. Det är uppenbart att det finns brister i byggprocessen. Det finns vissa genvägar i projektering och byggande där det saknas en relevant kontroll och där man inte behöver göra en så kallad fullskaletest.

En liknande olycka som den i London skulle kunna hända även i Sverige, trots all lagstiftning och alla byggregler. När det gäller brandprovning av konstruktioner finns två huvudalternativ enligt BBR. Antingen ska obrännbara material användas i konstruktionen som helhet eller så ska konstruktionen genomgå provning enligt en särskild metod benämnd SP Fire. Provning 105. Men kravnivån enligt BBR är rådgivande och därför finns en genväg som går ut på att man även kan göra en så kallad analytisk dimensionering. Att bedöma en sådan dimensionering kräver kompetens och det är inte alltid som en certifierad sakkunnig inom brandskydd blir involverad.

Min och många andras slutsats blir: Har vi i Sverige tillräcklig kvalitetssäkring och kontroll i byggprocessens olika skeden?

En annan viktig reflektion är att det byggs alltmer flervåningshus i trä. Fullskaleprov har visat att dessa klarar brand mycket bra. Trä är ju ett brännbart material men kraftiga dimensioner kan ge brandstabila konstruktioner om de utförts på rätt sätt. Det finns emellertid en stor skepsis till en ökad användning av trä bland brandskyddsfolk. Det är därför mycket angeläget att träbranschens företrädare inser allvaret med detta och att man verkligen fokuserar på den här frågan och att man kraftfullt satsar på åtgärder som kan förhindra en liknande olycka liknande som den i London.

Mer information:

Video från sky news: <https://www.youtube.com/watch?v=w-lwgV5bhi4>

Reportage från BBC News: <https://www.bbc.com/news/uk-england-london-40272168>

Wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/Grenfell_Tower_Inquiry

Stockholm 2018-06-03

Holger Gross

Artikeln är baserad på fakta och information från ett seminarium i samband med Nordbygg.